

2026. 13 (1)

Asian Journal "STEPPE PANORAMA"

ISSN 2710-3994

ISSN 2710-3994 (online)

Құрылтайшысы және баспагері: Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Ғылыми журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2025 ж. 5 сәуірде тіркелген. Тіркеу нөмірі № KZ91VPY00116246. Жылына 6 рет жарияланады (электронды нұсқада).

Журналда тарих ғылымының *келесі бағыттары* бойынша ғылыми жұмыстар жарияланады: тарих, этнология.

Жарияланым тілдері: қазақ, орыс, ағылшын.

Редакция мен баспаның мекен-жайы:

050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй

ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Тел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

Журнал сайты: <https://ajspiie.com>

© Ш.Ш. Уәлиханов атындағы
Тарих және этнология институты 2026
© Авторлар ұжымы, 2026

БАС РЕДАКТОР

Қабылдинов Зиябек Ермұқанұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, ҚР ҒЖБМ ҒКШ.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының бас директоры. (Қазақстан)

РЕДАКЦИЯЛЫҚ АЛҚА

Аутрам Алан (Outram Alan) — археология ғылымдарының докторы, Эксетер университеті, тарих және археология кафедрасының профессоры. (Ұлыбритания)

Аширов Адхамжон Азимбаевич — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Өзбекстан Республикасы Ғылым академиясының Тарих институтының Этнология және антропология орталығының меңгерушісі. (Өзбекстан)

Әбіл Еркін Аманжолұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаты. (Қазақстан)

Әлімбай Нұрсан — тарих ғылымдарының кандидаты, профессор, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының бас ғылыми қызметкері. (Қазақстан)

Вернер Кунтһиа (Werner Cynthia) — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Техас университеті. (АҚШ).

Дайнер Александр (Diener Alexander) – тарих ғылымдарының докторы, профессор. Канзас университеті. (АҚШ)

Жаркен Айгүл Мәлікқызы — тарих ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университетінің профессоры. (Қазақстан)

Көкебаева Гүлжауһар Какенқызы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. (Қазақстан)

Кригер Виктор (Kriege Viktor) — тарих ғылымдарының докторы, Нюрнбергтегі Бавариялық немістер мәдени орталығының (BKDR) ғылыми қызметкері. (Германия)

Оайон Изабель (Ohayon Isabelle) — тарих ғылымдарының кандидаты, профессор, CERCEC директорының орынбасары, Францияның Ұлттық ғылыми зерттеу орталығының (CNRS) қызметкері. (Франция)

Сабурова Татьяна — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Индиана университеті. (АҚШ)

Моррисон Александр (Morrison Alexander) — PhD, Оксфорд университетінің профессоры. (Ұлыбритания)

Мунинов Ашірбек Құрбанұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Ислам тарихы, өнер және мәдениет ғылыми-зерттеу орталығының аға ғылыми қызметкері IRCICA – İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi. (Түркия)

Римантас Желвис (Želvys Rimantas) — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Вильнюс педагогикалық университеті. (Литва)

Смағұлов Оразақ Смағұлұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Балон ғылым академиясының корр.-мүшесі, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы сыйлықтың лауреаты, ғылым мен техниканың еңбек сіңірген қайраткері, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры. (Қазақстан)

Таймағамбетов Жәкен Қожахметұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, ҚР Ұлттық музейі. (Қазақстан)

Томохико Уяма — PhD, Хоккайдо университетінің Славян және Еуразиялық зерттеулер орталығының профессоры (Жапония)

Ян У. Кэмпбелл (Ian W. Campbell) — PhD, Калифорния университетінің профессоры (АҚШ)

ЖАУАПТЫ РЕДАКТОР

Қаипбаева Айнагүл Толғанбайқызы — тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының жетекші ғылыми қызметкері. (Қазақстан)

ҒЫЛЫМИ РЕДАКТОРЛАР

Қапаева Айжан Тоқанқызы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының Бас ғылыми қызметкері. (Қазақстан)

Кубеев Рустем Жаулыбайұлы — Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының ғылыми қызметкері. (Қазақстан)

ТЕХНИКАЛЫҚ ХАТШЫ

Бурханов Бимурад Бадритдинұлы — магистр, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының ғылыми қызметкері. (Қазақстан)

Копеева Сания Жуматайқызы — магистр, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының қызметкері. (Қазақстан).

ISSN 2710-3994 (online)

Учредитель и издатель: РГП на ПХВ «Институт истории и этнологии им.Ч.Ч. Валиханова»
Комитета науки Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан

Научный журнал зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации
Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан, свидетельство
о регистрации:

№ KZ91VPY00116246 от 03.04.2025 г. Публикуется 6 раз в год (в электронном формате).

В журнале публикуются научные работы *по следующим направлениям* исторической науки:
история, этнология.

Языки публикации: казахский, русский, английский.

Адрес редакции и издательства:

050010 Республика Казахстан, г. Алматы, ул. Шевченко, д. 28

РГП на ПХВ Институт истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова КН МНВО РК

Тел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

Сайт журнала: <https://ajspiie.com>

© Институт истории и этнологии
имени Ч.Ч. Валиханова, 2026
© Коллектив авторов, 2026

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Кабульдинов Зиябек Ермуханович — доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК, генеральный директор Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова КН МНВО РК. (Казахстан)

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Абиль Еркин Аманжолович — доктор исторических наук, профессор, Депутат Мажилиса Парламента РК. (Казахстан)

Алимбай Нурсан — кандидат исторических наук, профессор, главный научный сотрудник Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова. (Казахстан)

Аутрам Алан (Outram Alan) — доктор археологических наук, профессор департамента археологии и истории Университета Эксетера. (Великобритания)

Аширов Адхамжон Азимбаевич — доктор исторических наук, профессор, заведующий Центром этнологии и антропологии Института истории Академии наук Республики Узбекистан. (Узбекистан)

Вернер Синтия (Werner, Cynthia) — доктор исторических наук, профессор. Техасский университет. (США)

Дайнер Александр (Diener Alexander) — доктор исторических наук, профессор. Канзасский университет (США)

Жаркен Айгуль Маликовна — доктор исторических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилёва. (Казахстан)

Исмагулов Оразак Исмагулович — доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК, член-корр. Болонской академии наук, лауреат премии им. Ч.Ч. Валиханова, заслуженный деятель науки и техники, профессор Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. (Казахстан)

Кокебаева Гульжаухар Какеновна — доктор исторических наук, профессор Казахского национального университета имени Аль Фараби. (Казахстан)

Кригер Виктор (Kriege Viktor) — доктор исторических наук, научный сотрудник Баварского культурного центра немцев (BKDR) в Нюрнберге. (Германия)

Моррисон Александр (Morrison Alexander) — PhD, профессор Оксфордского университета. (Великобритания)

Муминов Аширбек Курбанович — доктор исторических наук, профессор, старший научный сотрудник Исследовательского центра исламской истории, искусства и культуры. IRCICA – İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi. (Турция)

Оайон Изабель (Ohayon Isabelle) — кандидат исторических наук, профессор, заместитель директора CERCEC, сотрудник Национального центра научных исследований Франции (CNRS). (Франция)

Римантас Желвис (Želvys Rimantas) — доктор педагогических наук, профессор, Вильнюсский педагогический университет. (Литва)

Сабурова Татьяна — доктор исторических наук, профессор, Университет Индианы. (США)

Таймагамбетов Жакен Кожаметович — доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК, Национальный музей РК. (Казахстан)

Томохико Уяма — PhD, профессор Центра славяно-евразийских исследований Хоккайдского университета (Япония)

Ян Кэмпбелл (Ian W. Campbell) — PhD, профессор Калифорнийского университета (США)

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

Каипбаева Айнагуль Толганбаевна — кандидат исторических наук, ведущий научный сотрудник Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова. (Казахстан)

НАУЧНЫЕ РЕДАКТОРЫ

Капаева Айжан Токановна — доктор исторических наук, профессор, главный научный сотрудник Института истории этнологии им. Ч.Ч. Валиханова. (Казахстан).

Кубеев Рустем Джаулыбайулы — научный сотрудник Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова. (Казахстан).

ТЕХНИЧЕСКИЙ СЕКРЕТАРЬ

Бурханов Бимурад Бадритдинович — магистр, научный сотрудник Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова. (Казахстан)

Копеева Сания Жуматаевна — магистр, сотрудник Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова. (Казахстан).

ISSN 2710-3994 (online)

Founder and publisher: RSE on REM "Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology" of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan

The scientific journal is registered at the Committee for Communications, Informatization and Information of the Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan, registration certificate: No. KZ91VPY00116246 dated 03.04.2025. The journal is published 6 times a year (in electronic format).

The journal publishes scientific works in the *following areas* of historical science: history, ethnology.

Publication languages: Kazakh, Russian, English.

Editorial and publisher address:

28 Shevchenko Str., 050010, Almaty, Republic of Kazakhstan

RSE on REM Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology CS MSHE of the Republic of Kazakhstan

Tel.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

Journal website: <https://ajspiie.com>

© Ch.Ch. Valikhanov Institute
of History and Ethnology, 2026
© Group of authors, 2026

EDITOR-IN-CHIEF

Kabuldinov Ziabek Ermukhanovich — Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, General Director of Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology SC MSHE RK. (Kazakhstan)

EDITORIAL BOARD

Abil Yerkin Amanzholovich — Doctor of Historical Sciences, Professor, Member of the Mazhilis of the Parliament of the RK. (Kazakhstan)

Alimbay Nursan — Candidate of Historical Sciences, Professor, Chief Researcher at the Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology. (Kazakhstan)

Azimqulov Javohir — Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Center for Ethnology and Anthropology at the Institute of History, Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan. (Uzbekistan)

Diener Alexander — Doctor of Political Science, Professor, University of Kansas. (USA)

Ian W. Campbell — PhD, Professor at the University of California (USA)

Ismagulov Orazak Ismagulovich — Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Corresponding Member of Bologna Academy of Sciences, winner of Ch.Ch. Valikhanov Award, Honored Worker of Science and Technology, Professor of L.N. Gumilyov University. (Kazakhstan)

Kokebayeva Gulzhaukhar Kakenovna — Doctor of Historical Sciences, Professor at the Al Farabi Kazakh National University. (Kazakhstan)

Kriege Viktor — Doctor of Historical Sciences, Researcher at the Bavarian Cultural Center of Germans (BKDR) in Nuremberg. (Germany)

Morrison Alexander — PhD, Professor, University of Oxford. (UK)

Muminov Ashirbek Kurbanovich — Doctor of Historical Sciences, Professor, Senior Researcher at the Research Center for Islamic History, Art and Culture. IRCICA (İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi). (Turkey)

Ohayon Isabelle — Candidate of Historical Sciences, Professor, Deputy Director of CERCEC, Researcher at the French National Center for Scientific Research (CNRS). (France)

Outram Alan — Doctor of Archaeological Sciences, Professor in the Department of Archaeology and History at University of Exeter. (Britain)

Rimantas Želvys — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vilnius Pedagogical University. (Lithuania)

Saburova Tatiana — Doctor of Historical Sciences, Professor, Indiana University. (USA)

Taimagambetov Zhaken Kozhakhmetovich — Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, National Museum of the Republic of Kazakhstan. (Kazakhstan)

Werner, Cynthia — Doctor of Historical Sciences, Professor, Texas university. (USA)

Tomohiko Uyama — PhD, Professor at the Slavic-Eurasian Research Center, Hokkaido University. (Sapporo, Japan)

Zharken Aigul — Doctor of Historical Sciences, Professor at L.N. Gumilyov Eurasian National University. (Kazakhstan)

EXECUTIVE EDITOR

Kaipbayeva Ainagul Tolganbayevna — Candidate of Historical Sciences, leading researcher at Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology (Kazakhstan).

ACADEMIC EDITOR

Kapaeva Aizhan Tokanovna — Doctor of Historical Sciences, Professor, Chief Researcher at the Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology. (Kazakhstan)

Kubeyev Rustem Dzhaulbayuly — researcher at Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology. (Kazakhstan)

TECHNICAL SECRETARY

Burkhanov Bimurad Badritdinovich — Master's, researcher at Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology. (Kazakhstan)

Kopeyeva Saniya Zhumataevna — Master's, researcher at Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology. (Kazakhstan)

ТАРИХНАМА ЖӘНЕ ДЕРЕКТАНУ / ИСТОРИОГРАФИЯ И ИСТОЧНИКОВЕДЕНИЕ /
HISTORIOGRAPHY AND SOURCE STUDIES

Published in the Republic of Kazakhstan
Asian Journal “Steppe Panorama”
Has been issued as a journal since 2014
ISSN 2710-3994.
Vol. 13. Is. 1, pp. 36-45, 2026
Journal homepage: <https://ajspiie.com>

FTAXP / МПНТИ / IRSTI 03.20
https://doi.org/10.51943/2710-3994_2026_13_1_36-45

THE IMAGE OF KHOJA AKHMET YASSAWI IN THE “KAZAKH” NEWSPAPER

*Batyrzhan Temirkhanov*¹, *Meiirbol Mutaliyev*^{2*}, *Mesut Karakulak*³

¹Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University
(29, Bekzat Sattarhanov Str., Turkestan, Republic of Kazakhstan)
Senior Lecturer, Department of Theology, PhD

 <https://orcid.org/0000-0001-7419-0335>. E-mail: batyrzhantemirkhanov@gmail.com

²Abai Kazakh National Pedagogical University
(13, Dostyk Ave., 050010 Almaty, Republic of Kazakhstan)
Senior Lecturer, Department of Kazakhstan History, PhD

 <https://orcid.org/0000-0002-5022-5799>. E-mail: meiirbols9293@gmail.com

*Corresponding author

³Ankara Hacı Bayram Veli University
(10/2, Emniyet Mahallesi Abant Sokak, 06500 Ankara, Republic of Türkiye)
Faculty Of Letters, Department Of History, Department Of General Turkish History

 <https://orcid.org/0000-0002-0142-9170>. E-mail: mesut.karakulak@hotmail.com

© Valikhanov IHE, 2026

© Temirkhanov B., Mutaliyev M., Karakulak M., 2026

Abstract. *Introduction.* The early twentieth century was a decisive period for the spiritual renewal and formation of national identity in Kazakh society. During this era, the press became an intellectual platform that reconsidered historical figures and cultural heritage. The newspaper *Kazakh*, published between 1913 and 1918, served as a principal tribune for national consciousness and spiritual revival. *Goals and objectives.* The aim of the study is to identify how the figure of Khoja Ahmed Yasawi was represented in the early twentieth-century Kazakh press, particularly in the *Kazakh* newspaper. The objectives include examining the significance of Mirzhakyp Dulatuly’s article *Khaziret Sultan*, characterizing the historical and cultural aspects of Yasawi presented therein, and demonstrating how Kazakh intellectuals perceived him. *Results.* The study established that the article *Khaziret Sultan*, published in issues 16–17 of *Kazakh* in 1913, is an important source reflecting Kazakh intellectuals’ views on Yasawi. The article elucidates Yasawi’s place within the Sufi tradition, the cultural value of his mausoleum, and the role of Turkistan in the Turkic-Muslim world. *Conclusion.* The *Kazakh* newspaper functioned as an intellectual arena that opened new avenues for reinterpreting cultural heritage and historical figures. Dulatuly’s article stands as a significant historical source that highlights the role of Yasawi’s legacy in shaping national consciousness and spiritual renewal.

Keywords: Kazakh newspaper, Khoja Ahmed Yasawi, Mirzhakyp Dulatuly, Turkistan, cultural heritage

For citation: Temirkhanov B., Mutaliyev M., Karakulak M. The image of khoja akhmet yassawi in the “Kazakh” newspaper // Asian Journal “Steppe Panorama”. 2026. Vol. 13. No. 1. Pp. 36-45. (In Kaz.). DOI: 10.51943/2710-3994_2026_13_1_36-45

ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ БЕЙНЕСІНІҢ «ҚАЗАҚ» ГАЗЕТІНДЕГІ КӨРІНІСІ

Батыржан Темирханов¹, Мейірбол Муталиев^{2*}, Месут Каракулак³

¹Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті
(29-үй, Бекзат Саттарханов даңғ., Түркістан қаласы, Қазақстан Республикасы)
Теология кафедрасының PhD, аға оқытушысы
 <https://orcid.org/0000-0001-7419-0335>. E-mail: batyrzhantemirkhanov@gmail.com

²Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
(13-үй, Достық даңғ., 050000 Алматы, Қазақстан Республикасы)
Қазақстан тарихы кафедрасының PhD, аға оқытушысы
 <https://orcid.org/0000-0002-5022-5799>. E-mail: meirbols9293@gmail.com
*Корреспондент автор

³Анкара Хаджы Байрам Вели университеті
(10/2-үй, Е блогы, Эмниет махаллесі, Абант көш., 06500 Анкара, Түркия Республикасы)
Филология факультеті, Тарих кафедрасы, Жалпы түркі тарихы кафедрасы
 <https://orcid.org/0000-0002-0142-9170>. E-mail: mesut.karakulak@hotmail.com

© Ш.Ш. Уәлиханов атындағы ТЭИ, 2026

© Темирханов Б., Муталиев М., Каракулак М., 2026

Андатпа. *Kirişne.* XX ғасырдың басы қазақ қоғамы үшін рухани жаңғыру мен ұлттық бірегейлікті қалыптастырудың шешуші кезеңі болды. Бұл дәуірде баспасөз тарихи тұлғалар мен мәдени мұраны қайта қараған зияткерлік ортаға айналды. 1913–1918 жылдары жарық көрген «Қазақ» газеті ұлттық сана мен рухани жаңғырудың басты мінбері болды. *Зерттеудің мақсаты мен міндеттері.* Мақсат – XX ғасыр басындағы қазақ баспасөзінде, оның ішінде «Қазақ» газетінде Қожа Ахмет Ясауи тұлғасының бейнеленуін айқындау. Міндеттерге Міржақып Дулатұлының «Хазірет Сұлтан» мақаласының мәнін ұғу, онда Ясауидің тарихи-мәдени қырларын сипаттау және қазақ зиялыларының оны қалай қабылдағанын көрсету кіреді. *Нәтижелер.* Зерттеу барысында 1913 жылы «Қазақ» газетінің 16–17 сандарында жарияланған «Хазірет Сұлтан» мақаласы қазақ зиялыларының Ясауиге көзқарасын танытатын маңызды дерек екені анықталды. Онда Ясауидің сопылық дәстүрдегі орны, кесенесінің мәдени маңызы және Түркістанның түркі-мұсылман әлеміндегі рөлі ашып көрсетілген. *Қорытынды.* «Қазақ» газеті мәдени мұра мен тарихи тұлғаларды жаңаша тануға жол ашқан интеллектуалдық алаң болды. Дулатұлының мақаласы Ясауи мұрасының ұлттық сана мен рухани жаңғырудағы орнын айқындайтын маңызды тарихи дерек болып табылады.

Түйін сөздер: «Қазақ» газеті, Қожа Ахмет Ясауи, Міржақып Дулатұлы, Түркістан, мәдени мұра

Дәйексөз үшін. Темирханов Б., Муталиев М., Каракулак М. Қожа Ахмет Ясауи бейнесінің «Қазақ» газетіндегі көрінісі // Asian Journal “Steppe Panorama”. 2026. Т. 13. № 1. 36-45 бб. (Қаз.). DOI: 10.51943/2710-3994_2026_13_1_36-45

ОБРАЗ ХОДЖИ АХМЕДА ЯСАВИ В ГАЗЕТЕ «КАЗАХ»*Батыржан Темирханов¹, Мейірбол Муталиев^{2*}, Месут Каракулак³*¹Международный казахско-турецкий университет имени Ходжи Ахмеда Ясави
(д. 29, просп. Бекзата Саттарханова, Туркестан, Республика Казахстан)

PhD, старший преподаватель кафедры Теологии

 <https://orcid.org/0000-0001-7419-0335>. E-mail: batyrzhantemirkhanov@gmail.com²Казахский Национальный педагогический университет имени Абая

(д. 13, просп. Достык, 050000 Алматы, Республика Казахстан)

PhD, старший преподаватель кафедры истории Казахстана

 <https://orcid.org/0000-0002-5022-5799>. E-mail: meirbols9293@gmail.com

*Автор-корреспондент

³Анкарский университет Хаджи Байрам Вели

(№ 10/2, блок Е, ул. Абант, Эмниет Махаллеси, 06500 Анкара, Турецкая Республика)

Факультет филологии, кафедра истории, кафедра общей тюркской истории

 <https://orcid.org/0000-0002-0142-9170>. E-mail: mesut.karakulak@hotmail.com

© ИИЭ им. Ч.Ч. Валиханова, 2026

© Темирханов Б., Муталиев М., Каракулак М., 2026

Аннотация. *Введение.* Начало XX века стало решающим этапом для казахского общества в процессе духовного возрождения и формирования национальной идентичности. В этот период печать превратилась в интеллектуальное пространство, где осуществлялся пересмотр исторических личностей и культурного наследия. Газета «Казах», издававшаяся в 1913–1918 годах, стала главным трибуной национального самосознания и духовного обновления. *Цель и задачи исследования.* Целью является определение особенностей отражения образа Ходжи Ахмеда Ясави в казахской печати начала XX века. Среди задач – анализ статьи Мыржақыпа Дулатулы «Хазрет Султан», характеристика историко-культурных аспектов образа Ясави, а также выявление того, как казахская интеллигенция воспринимала его личность и духовное наследие. *Результаты.* В ходе исследования установлено, что статья «Хазрет Султан», опубликованная в 1913 году в номерах 16–17 газеты «Казах», представляет собой важный источник, отражающий отношение казахской интеллигенции к Ясави. В ней раскрывается место Ясави в суфийской традиции, культурное значение его мавзолея и роль Туркестана в тюрко-мусульманском мире. *Вывод.* Газета «Казах» стала интеллектуальной площадкой, открывшей путь к новому осмыслению культурного наследия и исторических личностей. Статья Дулатулы является значимым историческим документом, определяющим место наследия Ясави в развитии национального самосознания и духовного возрождения казахского общества.

Ключевые слова: Газета «Казах», Ходжи Ахмеда Ясави, Миржақып Дулатулы, Туркестан, культурное наследие

Для цитирования: Темирханов Б., Муталиев М., Каракулак М. Образ Ходжи Ахмеда Ясави в газете «Казах» // Asian Journal “Steppe Panorama”. 2026. Т. 13. № 1. С. 36-45. (На Каз.).

DOI: 10.51943/2710-3994_2026_13_1_36-45

Кіріспе

XX ғасырдың басы қазақ халқының рухани және мәдени тарихында ерекше белес болды. Бұл кезеңде ұлттық баспасөздің қалыптасуы мен қоғамдық пікірдің жаңғыруы қазақ зиялыларының ой-санасындағы елеулі өзгерістерді айқындады. 1913 жылы жарық көре бастаған «Қазақ» газеті осы үрдістің басты қозғаушы күштерінің біріне айналды. Оның беттерінде ұлттық тарих, тіл, мәдениет және рухани мұра тақырыптары кеңінен талқыланып, отарлық билік жағдайындағы қазақ қоғамының өзіндік болмысын сақтау жолдары іздестірілді.

Осы контекстте Міржақып Дулатұлының «Хазірет Сұлтан» атты мақаласы («Қазақ», 1913, № 16–17) ерекше мәнге ие. Автор бұл мақаласында Қожа Ахмет Ясауи тұлғасы мен оның кесенесінің тарихи, рухани және мәдени маңызын терең зерделей отырып, XX ғасырдың басындағы қазақ қоғамында мәдени мұраға деген жаңаша көзқарастың қалыптасқанын айқын көрсетеді. Мақалада Ясауи бейнесі тек діни-сопылық тұрғыдан емес, ұлттық бірегейліктің рухани өзегін құрайтын мәдени рәміз ретінде суреттеледі.

Дулатұлының бұл мақаласы сол дәуірдің қоғамдық ой-танымындағы екі маңызды үрдісті көрсетеді:

- біріншіден, ұлттық тарих пен рухани тұлғаларды жаңаша бағалау арқылы тарихи жадты жаңғырту талпынысы;

- екіншіден, отарлық саясат жағдайында қазақ мәдени мұраларын сақтау және қорғау жөніндегі алғашқы зияткерлік бастамалар.

Осы тұрғыдан алғанда, «Хазірет Сұлтан» мақаласы — тек Ясауи тұлғасы туралы публицистикалық еңбек емес, сонымен бірге қазақ зиялыларының ұлттық жаңғыру идеясын рухани негізде дәлелдейтін тарихи дереккөз болып табылады.

Материалдар мен әдістер

Бұл зерттеуде негізгі дереккөз ретінде «Қазақ» газетінің 1913 жылғы 16 және 17-нөмірлерінде жарық көрген Міржақып Дулатұлының «Хазірет Сұлтан» атты мақаласы алынды. Мақалаға мәтіндік және мазмұндық талдау әдістері қолданылды. Зерттеу барысында архивтік материалдар мен қосымша дереккөздер, сондай-ақ жаңа кезеңдегі Ясауиге қатысты зерттеу жүргізілген контекстік мәліметтер пайдаланылды.

Зерттеу әдістемесі бірнеше талдау сатыларын қамтыды:

Тарихи-салыстырмалы талдау:

Автор көрсеткен деректер — мысалы, Әмір Темірдің кесене тұрғызуы, Түркістанның саяси мәртебесі және кесененің ұлттық пантеон ретіндегі рөлі — өзге тарихи деректермен салыстырылып қарастырылды. Бұл тәсіл Дулатұлы баяндауының тарихи дәлдігін және идеологиялық астарын айқындауға мүмкіндік берді.

Мәдени-символдық интерпретация:

Қожа Ахмет Ясауи тұлғасы мен кесенесінің бейнесі ұлттық жадтағы рәміздік мән тұрғысынан талданып, оның қазақ қоғамының рухани тұтастығын сақтаудағы қызметі қарастырылды.

Қоғамдық сана тұрғысынан талдау:

Дулатұлының кесенені қорғауға шақырған үндеуі ұлттық мәдени мұраға деген жауапкершілік сезімінің қазақ интеллигенциясы арасында қалай қалыптасқанын көрсету мақсатында талданды.

Осы әдістердің үйлесімі зерттеуге тарихи-филологиялық сипат беріп, Дулатұлы еңбегінің интеллектуалдық және идеологиялық мазмұнын кешенді тұрғыда ашуға мүмкіндік берді.

Талқылау

Қазақ зиялыларының ішінен Міржақып Дулатұлының газет беттерінде жариялаған «Хазірет Сұлтан» мақаласы қазақ рухани тарихындағы үш маңызды бағытты айқындайды: 1) Қожа Ахмет Ясауи тұлғасының қоғамдық жадтағы орны; 2) Түркістанның тарихи және саяси маңызы; 3) Қазақ зиялыларының мәдени мұраға көзқарасы.

Біріншіден, мақала мазмұнына сүйенсек, XX ғасырдың басында «Хазірет Сұлтан» атауы қазақ даласында кеңінен белгілі болған. Дулатұлы келтірген деректер бойынша, Түркістанға зиярат ету – қазақ қоғамында Мекке қажылығына барумен пара-пар түсінігіндегі рухани мәртебеге ие болған (Аккуш, Темирханов, 2025: 36–48). Бұл көрініс Ясауи тұлғасының халық санасында тек діни әулие емес, ұлттық рухтың киелі қорғаушысы ретінде қабылданғанын көрсетеді (Мәлібекұлы, 2025: 14).

Екіншіден, мақалада Түркістан қаласының тарихи қалыптасуы мен саяси эволюциясы кеңінен суреттеледі. Дулатұлы XV–XIX ғасырлар аралығындағы тарихи кезеңдерді біртұтас мәдени-саяси континуум ретінде сипаттап, Әмір Темірдің салдырған кесенесін түркі өркениетінің сәулеттік шыңы және саяси легитимділіктің символы ретінде көрсетеді. Ясауи кесенесінің маңызын айқындауда автор оның қазақ хандары жерленген қасиетті орынға айналғанын ерекше атап өтеді (Туякбаев, Турсун, Байболов, Шаметов, 2021: 220). Осы арқылы ол Түркістанды қазақтың рухани ғана емес, саяси астанасы ретінде танытады.

Үшіншіден, Дулатұлы мақаласының ең құнды тұсы – мәдени мұраны сақтау мәселесіне арналған бөлігі. Автор кесененің кейбір бөліктері құлау қаупінде екенін айтып, билікте отырғандарды тарихи ескерткішті қорғауға шақырады. Оның «бес-алты жүз жыл бойы аман тұрған бұл ғимараттың үйіндіге айналуы сөзсіз» деген ескертуі – XX ғасыр басындағы мәдени сана серпілісінің айғағы. Бұл үндеу қазақ зиялыларының ұлттың материалдық және рухани мұрасына деген жауапкершілік сезімін ерте қалыптастырғанын дәлелдейді.

Салыстырмалы талдау көрсеткендей, Дулатұлының көзқарасы түркі-мұсылман өркениетінің өзегіндегі мәдени сабақтастық идеясымен ұштасады. Қожа Ахмет Ясауи тұлғасын ол жалпы түркі халықтарын біріктіретін рухани күш ретінде бейнелейді. Осы тұрғыдан Дулатұлының газетте жариялаған мақаласы А. Байтұрсынұлы мен Ә. Бөкейхан сияқты замандастарының ұлттық бірегейлікті қалыптастыру бағытындағы ойларымен үндес. Қорыта айтқанда, «Хазірет Сұлтан» мақаласы – тарихи баяндау ғана емес, сол дәуірдегі қазақ зиялыларының мәдени және рухани идеалдарын бейнелейтін интеллектуалдық дискурс. Дулатұлының бұл мақаласы арқылы Қожа Ахмет Ясауи тұлғасы қазақ қоғамының рухани тірегі және мәдени мұраны сақтау символы ретінде жаңаша сипат алды.

Зерттеу нәтижелері

Бұл зерттеуде архив деректері ескеріле отырып, «Қазақ» газетінің мазмұнына мәтіндік талдау әдістері қолданылды. Зерттеудің негізгі дереккөзі ретінде 1913 жылғы газеттің 16 және 17-сандарында жарияланған Міржақып Дулатұлының «Хазірет Сұлтан» атты мақаласы алынды.

Әдістемелік тұрғыдан ең алдымен Дулатұлының аталмыш мақаласы Қожа Ахмет Ясауидің тұлғасына қатысты сипаттамалар, кесененің сәулеттік және тарихи ерекшеліктері, Түркістанның саяси рөлі мен XX ғасыр басындағы мәдени мұраны сақтау жөніндегі үндеулер тұрғысынан жан-жақты түсіндірілуге әрекет етілді. Кейін мақалада қозғалған мәселелер мақалаға байланысты ғылыми зерттеу жұмыстарымен, Қазақ хандарының тарихи тағдыры және патшалық Ресейдің отарлық саясатының контекстінде салыстыра қарастырылды. Бұған қоса Ясауи кесенесінің қоғамдық қызметі Орталық Азиядағы өзге рухани орталықтармен салыстырылып, Дулатұлының көзқарасының өзіндік ерекшеліктері айқындалды. Соңында мақалада көтерілген кесенені сақтау жөніндегі үндеулер XX ғасыр басындағы қазақ зиялыларының ұлттық құндылықтарды иелену және мәдени мұраға деген сананы қалыптастыру талпыныстарымен байланыстырылып талданды. Осы әдіс арқылы Дулатұлының мақаласы тек тарихи баяндау ғана емес, сонымен қатар қоғамдық жадыны жандандыратын, мәдени мұра туралы түсінікті тереңдететін және ұлттық бірегейліктің қалыптасуына қызмет ететін зияткерлік дискурс ретінде қарастырылды.

XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының еңбектері тек өз заманының әлеуметтік мәселелерін ғана емес, сондай-ақ түркі-мұсылман дүниесінің тарихи тұлғалары мен олардың қоғамдық жадтағы орнын бейнелеуде де маңызды рөл атқарды. Осы тұрғыдан 1913 жылы «Қазақ» газетінің 16 және 17-сандарында М.Д. (Міржақып Дулатұлы) қолтаңбасымен жарық

көрген «Хазірет Сұлтан» атты мақала Қожа Ахмет Ясауидің тұлғасы мен оның кесенесінің тарихи-мәдени маңызын терең талдаумен ерекшеленеді. Бұл мақала ХХ ғасыр басындағы қазақ қоғамының рухани болмысында Ясауидің орнын, оның айналасында қалыптасқан зиярат мәдениетін және кесененің саяси-тарихи үдерістердегі рөлін түсіну тұрғысынан аса құнды біріншілік дерек көзі болып табылады.

Қожа Ахмет Ясауидің қоғамдық жадтағы орны

Газет бетінде жарияланған мақала мазмұнынан байқауға болатындай, ХХ ғасырдың бас кезінде де қазақ даласында «Хазірет Сұлтан» атауы халық арасында кеңінен танымал болған (Кенжетай, 1999: 118). Көпшілік оның өмірі мен шығармашылығы жайлы толық біле бермегенімен, «Хазірет Сұлтанға бару» тіркесі белгілі бір рухани сапарды, діни мақсаттағы зияратты білдіретін. Дулатұлының жазуынша, Ясауи кесенесіне барған адамдар қоғамда қажылықтан оралғандай құрметке ие болып, бастарына сәлде орап, келген кезде жұрт олардың қолын сүйіп, ерекше ізет көрсеткен (М.Д., 1913). Бұл дерек Ясауи зияратының халық санасында тек жергілікті әулие басына бару деңгейінен асып, Мекке қажылығына пара-пар рухани мәртебеге ие болғанын көрсетеді.

Бұл көзқарас Түркістандағы Қожа Ахмет Ясауи кесенесінің Түркістан (Орталық Азия) мұсылмандары үшін ортақ рухани орталық ретінде қабылданғанын айғақтайды. ХІХ ғасырдың соңы мен ХХ ғасырдың басында Ресей империясының отарлық билігі астында өмір сүрген қазақтар үшін мұндай рухани орталықтар дін мен ұлттық бірегейлікті сақтаудың негізгі нышандарының бірі болды (Abzhalov, Kuranbek, 2023: 307).

Түркістан қаласының тарихи дамуы

Дулатұлы, Ясауи кесенесі орналасқан Түркістан қаласының тарихи қалыптасуы туралы да сипаттамалар берген. ХV ғасырдың соңына дейін «Йасы» атауымен белгілі болған бұл шағын қоныс ХІІ ғасырда Қожа Ахмет Ясауидің осында келіп қоныстануымен танымал бола бастайды (Abylov, Mutaliyev, Sevinç, 2025: 557-568). 1166 жылы Ясауи дүниеден өткеннен кейін оның қабірі зиярат ететін қасиетті орынға айналып, жыл сайын Түркістанның түрлі өңірлерінен ағылып келетін зияратшылардың арқасында қоныс экономикалық және демографиялық тұрғыдан өсіп, уақыт өте келе шағын ауылдан қалалық мәртебеге ие болған (Çakan, 2005: 204).

Мақалада келтірілген дерекке сүйенсек, 1397 жылы Әмір Темір Қожа Ахмет Ясауидің қабірі үстіне салтанатты мешіт-кесене кешенін салдырған. Бұл сәулет ескерткіші өзінің көркем безендірілуі, жазбалары мен құрылыс мәнері тұрғысынан түркі-ислам өнерінің ең үздік үлгілерінің бірі ретінде бағаланады (Körgülü, 1993: 214).

Ясауи кесенесі мен Түркістанның саяси маңызы

Қожа Ахмет Ясауиге қатысты деректерден бөлек жазбаның екінші бір маңызды тұсы, ХVІ ғасырдан бастап Түркістанның саяси тарихтағы рөлі жайлы ақпараттар болып отыр. Ондағы мәліметтер бойынша қала 1582 жылдан бастап Бұқара хандығының билігіне өтсе, ХVІІ ғасырдан бастап Қазақ хандығының астанасы ретінде танылады. Есім ханнан бастап көптеген қазақ хандары Түркістанда билік жүргізіп, бұл қала саяси әрі рухани орталық мәртебесіне ие болған.

Мақалада ХVІІІ–ХІХ ғасырларда Түркістанның Бұқара, Хиуа және Қоқан хандықтарының арасында талас нысанына айналғаны, ал 1864 жылы қаланың патшалық Ресей әскерлері тарапынан басып алынғаны баяндалады. Осы тарихи кезеңдерде Қожа Ахмет Ясауи кесенесі тек діни нысан ғана емес, сонымен бірге өңірге үстемдік жүргізгісі келген әрбір саяси биліктің бедел мен заңдылық нышанына айналған. Әсіресе хандар мен әмірлердің кесенеге арнайы келіп, құрбандық шалып, дұға жасауы – олардың халықпен рухани байланыс орнатуға және билігінің заңдылығын бекітуге ұмтылғанын көрсететін нақты айғақ ретінде сипатталған (Тулегенова, Султанбекова, 2013).

Әмір Темір салдырған кесене

«Қазақ» газетінің 17-нөмірінде Қожа Ахмет Ясауи кесенесінің сәулеттік ерекшеліктері мен құрылыс тарихына ерекше назар аударылған. Мақалада негізгі дереккөз ретінде Шарафаддин Әлизадениң «Зафарнаме» еңбегі көрсетіледі. Ондағы мәліметке сүйенсек,

Әмір Темір 1397 жылы Қожа Ахмет Ясауидің қабірін зиярат етіп, осы жерде салтанатты кесене салуға бұйрық береді және құрылыс жұмыстарын Иранның Шираз қаласынан арнайы шақыртылған шебер Хожа Хұсайынға тапсырады (M.D., 1913).

Мақалада кесененің келесі ерекшеліктері аталады:

- биіктігі шамамен 100 аршын;
- 3–4 үлкен күмбезі бар;
- күмбез сырты көк түсті өрнекті қыштармен (керамикамен) қапталған;
- бас кіреберіс қақпасында ағаш оймыш және қола өрнектерінің пайдаланылғаны;
- ішінде Абдуләзиз бин Сруреддин құйған үлкен қола қазанның орналасқаны;
- кесенеді Темір сыйға тартқан төрт көне Құран қолжазбасы сақталғаны көрсетіледі

(Kozha, Abzhalov, Temirkhanov, 2025: 58).

Бұл деректер кесененің тек діни нысан ғана емес, сонымен бірге сәулет өнерінің жауһары және саяси символдық мәні бар ескерткіш ретінде тұрғызылғанын дәлелдейді (Baidabekov, Kemelbekova, 2024: 81).

Кесенеді жерленген тұлғалар және олардың мәні

Қожа Ахмет Ясауи кесенесі тек ұлы сопының мәңгілік мекені ғана емес, сонымен қатар бірқатар қазақ хандары мен тарихи тұлғалардың да жерленген орны болып табылады. Мақалада есімдері аталғандар қатарында:

Абылай хан (1781 жылы қайтыс болған),

Ұлы жүздің ханы Жолбарыс,

Әбілхайыр хан (мақалада 1760 жылы қайтыс болғаны жазылған),

Арғын руының атақты батыры Жәнібек,

Кенесары ханның әкесі Қасым хан бар.

Бұл деректер Ясауи кесенесінің қазақ хандық әулеті үшін ұлттық пантеондық және мемориалдық мәнге ие болғанын аңғартады. Осы тұрғыдан алғанда кесене қазақтың саяси тарихы мен хандық дәстүрінің нақты көрініс тапқан тарихи жады кеңістігіне айналған (Absadyk, Isenov, 2024: 309).

XX ғасыр басындағы қорғау мәселелері

Міржақып Дулатұлы мақаласында кесененің кейбір бөліктерінің құлау қаупінде екенін, ал билік орындарының оларды мөрлеп жауып қойғанын жазады. Әсіресе «Ақ сарай», зиярат бөлмесі және құдық маңы жабық тұрғаны айтылады. Дулатұлы ескерткішті сақтау үшін археологиялық қоғамдар арқылы қаражат жиналуы, бұл үдерістің ашық әрі әділ жүргізілуі және инженерлік мамандардың тартылуы қажеттігін алға тартады. Әйтпесе, оның сөзімен айтқанда, «бес-алты жүз жыл бойы аман тұрған бұл гимараттың бір үйінді қоқысқа айналуы сөзсіз» деген ескерту жасайды.

Бұл үндеу – қазіргі мағынадағы мәдени мұраға деген сананың қазақ зиялылары арасында қалай қалыптаса бастағанының маңызды көрсеткіші болып табылады. Сонымен қатар, Ресей империясының отарлық басқару жүйесі жағдайында да қазақ интеллигенциясының ұлттық құндылықтарды сақтау жолында белсенді қадамдар жасағанын айқын дәлелдейді (Baidabekov, Kemelbekova, 2024: 82).

«Қазақ» газетінде жарық көрген бұл екі бөлімнен тұратын мақала тек тарихи баяндау сипатында ғана емес, сонымен бірге мықты мәдени мұраны қорғау идеясының көрінісі ретінде де бағалануға лайық. Мақалада Қожа Ахмет Ясауидің тұлғасы, оның кесенесінің тарихи маңызы және Түркістанның саяси тағдыры өзара тұтастықта беріле отырып, тарихи сана мен қоғамдық бірегейліктің өзара байланысы айқын көрсетілген. Жазба тілі халыққа таныс аңыздық деректер мен тарихи құжаттарды ұштастырып, осы арқылы ұлттық сананы нығайту мен тарихи жақты жаңғыртуды мақсат еткен (Үәман, 2004: 74).

Мақалада Қожа Ахмет Ясауи тұлғасы тек діни қайраткер немесе сопы ретінде ғана емес, бүкіл түркі дүниесінің ортақ рухани беделі мен түркі халықтарын біріктіретін символдық тұлға ретінде сипатталады. Оның кесенесі діни зиярат орны болумен қатар, Түркістанның саяси орталығы, қазақ хандарының билік заңдылығының нышаны, тарихи дәуірлер бойы мемлекет пен қоғам тәртібін орнықтыруда негізге алынған рухани-мәдени кеңістік ретінде

бейнеленеді. Сонымен бірге ол Орта Азиядағы түркі-мұсылман өркениетінің ең қуатты рәміздерінің бірі ретінде көрініс табады (Tosun, 2015). Осы тұрғыдан алғанда, Міржақып Дулатұлының аталған мақаладағы баяндауы тарихи тереңдігімен ерекшеленіп қана қоймай, сол дәуірдегі қазақ зиялыларының ұлттық және мәдени ояну жолындағы зияткерлік ізденістерін айқын көрсетеді.

Қорытынды

Міржақып Дулатұлының «Қазақ» газетінде жарық көрген «Хазірет Сұлтан» атты мақаласы ХХ ғасырдың басындағы қазақ баспасөзінде Қожа Ахмет Ясауи тұлғасының қалай қабылданғанын айқын көрсететін аса маңызды дерек болып табылады. Мақалада Ясауи тек сопылық ілімнің өкілі немесе діни тұлға ретінде ғана емес, сонымен қатар қазақ қоғамының рухани беделі мен Түркістанның саяси орталығымен сабақтасқан тарихи бейне ретінде суреттеледі.

Зерттеу нәтижелері Ясауи тұлғасының қазақтың қоғамдық жадында терең орын алғанын дәлелдейді. «Хазірет Сұлтан» атауының халық арасында кеңінен қолданылуы Ясауиге тағзым ету дәстүрінің тек жергілікті ғұрып емес, өз алдына бір «киелі қажылық» түрінде қабылданғанын аңғартады. Бұл жағдай Ясауи тұлғасының қазақ даласында да қоғамдық бірегейлікті қалыптастыруда маңызды рухани билік иесі болғанын көрсетеді (Сатов, 2016: 258).

Сонымен бірге Дулатұлының еңбегі Түркістан қаласының тарихи және саяси рөлін де жан-жақты сипаттайды. Ясауи кесенесі уақыт өте келе тек діни зиярат орны болудан қалып, қазақ хандарының осы жерде таққа отыру дәстүрімен байланысты түрде саяси әрі рухани заңдылықтың белгісіне айналған. Осылайша Түркістан қаласы Орта Азия кеңістігінде бір мезгілде рухани және саяси орталық мәртебесін иеленген.

Мақалада Әмір Темір салдырған кесененің сәулет ерекшеліктеріне де назар аударылып, оның тек өнер тарихы тұрғысынан емес, қазақтың ұлттық болмысы мен ұжымдық жадындағы орны тұрғысынан да аса маңызды рәміз екені атап өтіледі. Кесененің көркем архитектурасы оны тек діни орталық қана емес, сондай-ақ түркі-мұсылман өркениетінің ең айбынды ескерткіштерінің бірі деңгейіне көтерген.

Дулатұлының кесенені қорғауға шақырған үндеуі ХХ ғасырдың басындағы қазақ зиялылары арасында мәдени мұраға деген саналы көзқарастың қалыптаса бастағанын нақты дәлелдейді. Бұл үндеу сол дәуірдің интеллектуалдық ортасының Ресей империясының отарлық қысымына қарамастан ұлттық және рухани құндылықтарды сақтау жолында мақсатты әрі жүйелі әрекет еткенін көрсетеді.

Қорытындылай келгенде, Дулатұлының аталмыш мақаласы Қожа Ахмет Ясауи тұлғасы мен оның кесенесін тарихи әрі мәдени тұрғыдан талдай отырып, жаңғыру дәуіріндегі қазақ зиялыларының ұлттық және рухани мұраға иелік етуге ұмтылған ұстанымын бейнелейді. Осы тұрғыдан алғанда, еңбек қазақ баспасөзіндегі Ясауи бейнесінің қалыптасу жолдарын және бұл бейненің қоғамдық бірегейлікті қалыптастырудағы маңызын айқындауы жағынан айрықша ғылыми құндылыққа ие.

References

- Absadyk, Isenov, 2024 — *Absadyk A.A., Isenov O.I.* Abilqayır (1693–1748) turali tarihi aңызdar: «Han süyegi» qorımı, Qaraqum qurılıtaı [Historical legends about Abilqayır (1693–1748): the “Khan’s remains” burial and the Karakum congress]. *Otan tarihi – Otechestvennaya istoriya*, 2024. No. 27(2). Pp. 301–316. (In Kaz.).
- Abylov, et al., 2025 — *Abylov T., Mutaliyev M., Sevinç A.* The role of Anatolian Sufi groups in the Islamization of the Golden Horde populations. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2025. No. 116. Pp. 557–568. DOI: 10.60163/tkhebv.1747873.
- Abzhalov, Kuranbek, 2023 — *Abzhalov S., Kuranbek A.* Ord. V.A. Gordlevskiy, “Hoca Ahmed Yesevi” [Acad. V.A. Gordlevsky, “Hoca Ahmed Yesevi”]. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2023. No. 107. Pp. 421–428. DOI: 10.60163/hbv.107.024. (In Turk.).
- Akkus, Temirkhanov, 2025 — *Akkus S., Temirkhanov B.* The Kazakh pilgrims of the early 20th century: A study based on the materials of the “Kazakh” newspaper. *Asian Journal “Steppe Panorama”*, 2025. No. 12(1). Pp. 36–48. // DOI: 10.51943/2710-3994_2025_12_1_36-48.

Baidabekov, Kemelbekov, 2022 — *Baidabekov A., Kemelbekov E.* Architectural and construction drawings and geometric dimensions of the mausoleum of Khoja Ahmed Yasawi. *Problems of Engineering and Professional Education*, 2022. No. 65(2). P. 16. DOI: 10.32523/2220-685X-2022-65-2-16.

Baidabekov, Kemelbekova, 2024 — *Baidabekov A.K., Kemelbekova E.A.* Qoja Ahmet Yasawi kesenesindeki geometriyalıq örnekler [Geometric patterns in the mausoleum of Khoja Ahmed Yasawi]. *Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Technical Science and Technology Series*, 2024. No. 147(2). Pp. 77–86. (In Kaz.).

Çakan, 2005 — *Çakan V.* Hoca Ahmed Yesevi ve Divan-ı Hikmet [A study on Hoca Ahmed Yesevi and his work “Divan-ı Hikmet”]. *Millî Folklor*, 2005. Vol. 17. No. 68. Pp. 201–207. (In Turk.).

Kenjetay, 1999 — *Kenjetay D.* Hoca Ahmet Yesevi: Yaşadığı Devir, Tarikati ve Tesiri [Hoca Ahmet Yesevi: His Era, Order and Influence]. *Tasavvuf Dergisi*, 1999. Pp. 105–122. (In Turk.).

Köprülü, 1993 — *Köprülü M.F.* Ahmed Yesevi [Ahmed Yesevi]. In: *İslam Ansiklopedisi*. Vol. 1. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1993. Pp. 210–215. (In Turk.).

Kozha, et al., 2025 — *Kozha M., Abzhalov S., Temirkhanov B.* Ahmet Yesevi Mezarının Etrafındaki Eski Yapılarla İlgili Görüşler ve Yeni Bulgular [Views and new findings on the old structures around the tomb of Ahmet Yesevi]. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2025. No. 114. Pp. 55–64. DOI: 10.60163/tkhebv.1424948. (In Turk.).

M.D., 1913a — *M.D.* Hazret Sultan [Hazret Sultan]. *Kazak Gazetesi*, 1913. No. 16 (31 Mayıs 1913). (In Kaz.).

M.D., 1913b — *M.D.* Hazret Sultan [Hazret Sultan]. *Kazak Gazetesi*, 1913. No. 17 (9 Haziran 1913). (In Kaz.).

Malibekuly, 2025 — *Malibekuly Zh.* Türkistandağı Qoja Ahmet Yassawi kesenesiniñ arkhitekturalyq tuzhyrymdamasy [Architectural concept of the Khoja Ahmed Yassawi mausoleum in Turkistan]. *Problems of Engineering and Professional Education*, 2025. No. 78(3). Pp. 7–17. (In Kaz.).

Satov, 2016 — *Satov E.Zh.* A. Yasavidiñ eñbekleriniñ türki halyqtarynyñ tarihynda alatyn orny men röli [The place and role of A. Yasawi’s works in the history of Turkic peoples]. *Asian Journal “Steppe Panorama”*, 2016. No. 1. Pp. 255–263. (In Kaz.).

Tosun, 2015 — *Tosun N.* Ahmed Yesevi. Ankara: SFN Yayıncılık, 2015. (In Turk.).

Tulegenova, Sultanbekova, 2013 — *Tulegenova Z.D., Sultanbekova R.T.* Khodzha Ahmet Yassavi – istoricheskaya lichnost' [Khoja Ahmed Yassavi – a historical personality]. *Science and World*, 2013. No. 80. (In Russ.).

Tuyakbaev, et al., 2021 — *Tuyakbaev M., Tursun Kh., Baibolov B., Shametov S.* Qoja Ahmet Yasawi kesenesi mañyndağı ülken «qylyet» jerasty meshitiniñ arkhologiyalyq zerttelui [Archaeological research of the large underground “kyluet” mosque near the mausoleum of Khoja Ahmed Yasawi]. *Otan tarihy – Otechestvennaya istoriya*, 2021. No. 4(96). Pp. 213–222. (In Kaz.).

Yaman, 2004 — *Yaman A.* Yasavi Medeniyetinin Türk Dünyasında Alatin Orni men Manızı [The place and significance of Yasawi civilization in the Turkic world]. *Yasavi Joli*, 2004. No. 1. Pp. 60–82. (In Turk.).

Әдебиеттер тізімі

Abzhalov, Kuranbek, 2023 — *Abzhalov S., Kuranbek A.* Ord. V.A. Gordlevskiy, “Hoca Ahmed Yesevi”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2023. No. 107. Pp. 421–428. DOI: 10.60163/hbv.107.024.

Akkus, Temirkhanov, 2025 — *Akkus S., Temirkhanov B.* The Kazakh pilgrims of the early 20th century: A study based on the materials of the “Kazakh” newspaper. *Asian Journal “Steppe Panorama”*, 2025. No. 12(1). Pp. 36–48. // DOI: 10.51943/2710-3994_2025_12_1_36-48.

Baidabekov, Kemelbekov, 2022 — *Baidabekov A., Kemelbekov E.* Architectural and construction drawings and geometric dimensions of the mausoleum of Khoja Ahmed Yasawi. *Problems of Engineering and Professional Education*, 2022. No. 65(2). P. 16. DOI: 10.32523/2220-685X-2022-65-2-16.

Çakan, 2005 — *Çakan V.* Hoca Ahmed Yesevi ve Divan-ı Hikmet. *Millî Folklor*, 2005. Vol. 17. No. 68. Pp. 201–207.

Kenjetay, 1999 — *Kenjetay D.* Hoca Ahmet Yesevi: Yaşadığı Devir, Tarikati ve Tesiri. *Tasavvuf Dergisi*, 1999. Pp. 105–122.

Köprülü, 1993 — *Köprülü M.F.* Ahmed Yesevi. In: *İslam Ansiklopedisi*. Vol. 1. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1993. Pp. 210–215.

Kozha, et al., 2025 — *Kozha M., Abzhalov S., Temirkhanov B.* Ahmet Yesevi Mezarının Etrafındaki Eski Yapılarla İlgili Görüşler ve Yeni Bulgular. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2025. No. 114. Pp. 55–64. DOI: 10.60163/tkhebv.1424948.

Tosun, 2015 — *Tosun N.* Ahmed Yesevi. Ankara: SFN Yayıncılık, 2015.

Yaman, 2004 — *Yaman A.* Yasavi Medeniyetinin Türk Dünyasında Alatin Orni men Manızı. *Yasavi Joli*, 2004. No. 1. Pp. 60–82.

Абсадық, Исенов, 2024 — *Абсадық А.А., Исенов О.И.* Әбілқайыр (1693–1748) туралы тарихи аңыздар: «Хан сүйегі» қорымы, Қарақұм құрылтайы // *Отан тарихы – Отечественная история*, 2024. № 27(2). Б. 301–316.

Аққуш, Темирханов, 2025 — *Аққуш С., Темирханов Б.* XX ғасырдың басындағы қазақ қажылары: «Қазақ» газетінің материалдары негізінде зерттеу. *Asian Journal "Steppe Panorama"*, 2025. № 12(1). Б. 36–48. DOI: https://doi.org/10.51943/2710-3994_2025_12_1_36-48

Байдабеков, Кемелбекова, 2024 — *Байдабеков А.К., Кемелбекова Е.А.* Қожа Ахмет Ясауи кесенесіндегі геометриялық өрнектер // *Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық Университетінің Бюллетені. Техникалық ғылымдар және технологиялар сериясы*, 2024. № 147(2). Б. 77–86.

М.Д., 1913а — *М.Д. Хазрет Сұлтан* // Қазақ Газеті, 1913. № 16 (31 мамыр 1913).

М.Д., 1913б — *М.Д. Хазрет Сұлтан* // Қазақ Газеті, 1913. № 17 (9 маусым 1913).

Мәлібекұлы, 2025 — *Мәлібекұлы Ж.* Түркістандағы Қожа Ахмет Яссауи кесенесінің архитектуралық тұжырымдамасы. *Problems of Engineering and Professional Education*, 2025. № 78(3). Б. 7–17.

Сағов, 2016 — *Сағов Е.Ж. А.* Ясауидің еңбектерінің түркі халықтарының тарихында алатын орны мен рөлі. *Asian Journal “Steppe Panorama”*, 2016. № 1. Б. 255–263.

Тулегенова, Султанбекова, 2013 — *Тулегенова З.Д., Султанбекова Р.Т.* Ходжа Ахмет Яссауи – историческая личность. *Science and World*, 2013. 80 б.

Туякбаев, т.б., 2021 — *Туякбаев М., Турсун Х., Байболов Б., Шаметов С.* Қожа Ахмет Ясауи кесенесі маңындағы үлкен «қылуат» жерасты мешітінің археологиялық зерттелуі. *Отан тарихы – Отечественная история*, 2021. № 4(96). Б. 213–222.

CONTENTS

HISTORIOGRAPHY AND SOURCE STUDIES

Abdimomynov N.T., Ospanova A.O., Djumashev A. FROM IDEOLOGY TO EMPIRICAL SYNTHESIS: THE EVOLUTION OF THE SOVIET RUSSIAN HISTORIOGRAPHY ON THE POLITICAL ECONOMY OF THE GOLDEN HORDE)	7
Kalfa M., Kozhakhan Zh., Beysegulova A. THE HISTORY OF RESEARCH ON THE LEATHER-PROCESSING CRAFT OF THE KAZAKH PEOPLE.....	23
Temirkhanov B., Mutaliyev M., Karakulak M. THE IMAGE OF KHOJA AHMET YASSAWI IN THE “KAZAKH” NEWSPAPER.....	36

HISTORY

Aldazhumanov K.S., Sandybayeva D.M., Abuov N.A. KAZAKHSTANIS IN CAPTIVITY, THE PARTISAN MOVEMENT, AND THE EUROPEAN RESISTANCE.....	46
Barin E., Satayeva B. THE CONSTRUCTIVE ROLE OF CULTURE AND LANGUAGE IN HISTORICAL DISCOURSE.....	62
Bulanov E., Tumabayev T., Safarov R. THE BASMACHI MOVEMENT IN CENTRAL ASIA: HISTORICAL ORIGINS AND REGIONAL PECULIARITIES.....	79
Zholdassuly T., Madelkhanova M. THE “KOSHCHI” UNION AND ITS ACTIVITIES IN THE KYZYLORDA REGION: A STUDY BASED ON ARCHIVAL MATERIALS (1920–1929).....	95
Kasymbekova M.A., Vecihi S.F.H. SOCIAL PREREQUISITES FOR THE EMERGENCE AND DEVELOPMENT OF SUFI ORDERS IN CENTRAL ASIA.....	111
Kokebayeva G.K., Bissembaiuly M. FORCED MIGRATION AND ETHNIC POLICY IN WESTERN BELARUS AND WESTERN UKRAINE IN THE 1940s.....	125
Kuanbay O.B., Apendiyev T.A., Ushkurbayeva A.E. DEMOGRAPHIC DYNAMICS OF TAJIKISTAN: FERTILITY, MORTALITY, TRENDS AND FORECASTS (1990–2023).....	139
Malikova S.Z., Tashagil A., Issakayeva A.M. AUL BAIS: THE POLICY OF CONFISCATION AND DEPORTATION CONDUCTED IN THE BULAEV DISTRICT.....	155
Muhametkhanuli N., Kurbanali Zh. POLITICAL RELATIONS BETWEEN THE HAN DYNASTY AND THE XIONGNU AND THEIR INFLUENCE ON NOMADIC CIVILIZATION.....	169
Mukhatova O.Kh., Seffat D. KAZAKH – RUSSIAN DIPLOMATIC RELATIONS OF THE LATE 17TH – EARLY 18TH CENTURIES	182
Myrzabekova R., Zhakupova G., Rakhmonkulova Z. FORCED LABOR SYSTEM IN THE TERRITORY OF THE KAZAKH SSR ON THE EXAMPLE OF JAPANESE PRISONERS OF WAR (1946–1956).....	195
Nurpeissova E., Baydaly R., Abil Ye. SOCIO-POLITICAL ACTIVITY OF ELDES OMAROV DURING THE YEARS OF CIVIL CONFRONTATION (1917–1919).....	211
Sarsembayeva G.A., Zhailaubayeva A.N., Ualtayeva A. SOCIO-DEMOGRAPHIC PROCESSES IN THE CITIES OF EAST KAZAKHSTAN IN THE 90s OF THE XXth CENTURY (BASED ON THE EXAMPLE OF UST-KAMENOGORSK AND SEMIPALATINSK).....	225
Sissenbayeva A., Kalybekova M.Ch., Abuov N.A. KAZAKHSTANI PRISONERS OF WAR IN NAZI CONCENTRATION CAMPS DURING THE SECOND WORLD WAR: POSSIBILITIES FOR RECONSTRUCTING INDIVIDUAL FATES ON THE BASIS OF ARCHIVAL CARD FILES.....	241
Teleuova E.T., Zhumadil A.K. THE FORMATION PATTERNS OF A HYBRID LEGAL MODEL IN THE 19TH CENTURY KAZAKH STEPPE.....	256

ETHNOLOGY/ANTHROPOLOGY

Assylbekova N., Kistaubayeva A., Dospanov O. KAZAKH ETHNOGRAPHIC COLLECTIONS OF THE KUNSTKAMERA: A MUSEOLOGICAL ANALYSIS.....	270
Musabayev K., Sizdikov B., Maldybek A. THE LOCALIZATION OF THE MEDIEVAL CITY OF SURI: BASED ON WRITTEN AND ARCHAEOLOGICAL SOURCES.....	282

МАЗМҰНЫ

ТАРИХНАМА ЖӘНЕ ДЕРЕКТАНУ

Абдимомынов Н.Т., Оспанова А.А., Жумашев А.М. ИДЕОЛОГИЯЛЫҚ ДОГМАЛАРДАН ЭМПИРИКАЛЫҚ СИНТЕЗГЕ: АЛТЫН ОРДАНЫҢ САЯСИ ЭКОНОМИЯСЫН ЗЕРТТЕУДЕГІ КЕҢЕСТІК ТАРИХНАМАНЫҢ ЭВОЛЮЦИЯСЫ.....	7
Калфа М., Қожахан Ж., Бейсеғұлова А. ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ТЕРІ ӨНДЕУ КӘСІБІНІҢ ЗЕРТТЕЛУ ТАРИХЫ.....	23
Темирханов Б., Муталиев М., Каракулак М. ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ БЕЙНЕСІНІҢ «ҚАЗАҚ» ГАЗЕТІНДЕГІ КӨРІНІСІ.....	36

ТАРИХ

Алдажұманов Қ.С., Сандыбаева Д.М., Абуов Н.А. ТҮТҚЫНҒА ТҮСКЕН ҚАЗАҚСТАНДЫҚТАР, ПАРТИЗАН ҚОЗҒАЛЫСЫ ЖӘНЕ ЕУРОПАЛЫҚ ҚАРСЫЛАСУ ҚОЗҒАЛЫСЫ.....	46
Барын Е., Сатаева Б. ТАРИХИ ДИСКУРСТАҒЫ МӘДЕНИЕТ ПЕН ТІЛДІҢ КОНСТРУКТИВТІК ҚЫЗМЕТІ.....	62
Бұланов Е.О., Тұмабаев Т.С., Сафаров Р.И. ОРТА АЗИЯДАҒЫ БАСМАШЫЛАР ҚОЗҒАЛЫСЫ: ТАРИХИ БАСТАУЛАРЫ МЕН АЙМАҚТЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	79
Жолдасұлы Т., Маделханова М. «ҚОСШЫ» ОДАҒЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ҚЫЗЫЛОРДА ӨҢІРІНДЕГІ ҚЫЗМЕТІ: АРХИВТІК МАТЕРИАЛДАР БОЙЫНША ЗЕРТТЕУ (1920–1929 жж.).....	95
Касымбекова М.Ә., Вежихи С.Ф.Х. ОРТАЛЫҚ АЗИЯДА СОПЫЛЫҚ ТАРИҚАТТЫҢ ПАЙДА БОЛУЫ МЕН ДАМУЫНЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК АЛҒЫШАРТТАРЫ.....	111
Көкебаева Г.К., Бисембайұлы М. 1940 ЖЫЛДАРДАҒЫ БАТЫС БЕЛАРУСЬ ПЕН БАТЫС УКРАИНАДАҒЫ МӘЖБҮРЛІ МИГРАЦИЯ ЖӘНЕ ЭТНИКАЛЫҚ САЯСАТ.....	125
Қуанбай О.Б., Әпендиев Т.Ә., Ушқурбаева А.Е. ТӘЖІКСТАННЫҢ ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ДИНАМИКАСЫ: ТУЫЛУ МЕН ӨЛІМ-ЖІТІМ КӨРСЕТКІШІ, ТЕНДЕНЦИЯЛАР ЖӘНЕ БОЛЖАМДАР (1990–2023).....	139
Маликова С.З., Ташағыл А., Исакаева А.М. АУЫЛ БАЙЛАРЫ: БУЛАЕВ АУДАНЫНДА ЖҮРГІЗІЛГЕН ТӘРКІЛЕУ ЖӘНЕ ЖЕР АУДАРУ САЯСАТЫ.....	155
Мұқаметханұлы Н., Құрбанәлі Ж. ХАНЬ ДИНАСТИЯСЫ МЕН ҒҰНДАРДЫҢ САЯСИ ҚАТЫНАСТАРЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ КӨШПЕНДІЛЕР ӨРКЕНИЕТІНЕ ЫҚПАЛЫ.....	169
Мұхатова О.Х., Сеффат Д. XVII Ғ. СОҢЫ – XVIII Ғ. БАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ-ОРЫС ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАРЫ.....	182
Мырзабекова Р., Жақупова Г., Байхоразова З. ҚАЗАҚ КСР ТЕРРИТОРИЯСЫНДАҒЫ МӘЖБҮРЛІ ЕҢБЕК ЖҮЙЕСІ ЖАПОН СОҒЫС ТҮТҚЫНДАРЫ МЫСАЛЫНДА (1946–1956).....	195
Нурпеисова Э.Т., Байдалы Р.Ж., Әбіл Е.А. ЕЛДЕС ОМАРОВТЫҢ АЗАМАТТЫҚ ҚАРСЫЛАСУ ЖЫЛДАРЫНДАҒЫ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ҚЫЗМЕТІ (1917–1919 жж.).....	211
Сарсембаева Г.А., Жайлаубаева А.Н., Уалтаева А.С. XX ҒАСЫРДЫҢ 90–Ы ЖЫЛДАРЫНДАҒЫ ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАН ҚАЛАЛАРЫНДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК-ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ПРОЦЕСТЕР (ӨСКЕМЕН МЕН СЕМЕЙ МЫСАЛЫНДА).....	225
Сисенбаева А.А., Калыбекова М.Ч., Абуов Н.А. ЕКІНШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК СОҒЫС ЖЫЛДАРЫНДАҒЫ КОНЦЛАГЕРЬЛЕРДЕГІ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ӘСКЕРИ ТҮТҚЫНДАР: АРХИВТІК КАРТОТЕКАЛАР НЕГІЗІНДЕ ОЛАРДЫҢ ТАҒДЫРЛАРЫН ҚАЙТА ҚАРАУ МҮМКІНДІКТЕРІ.....	241
Телеуова Э.Т., Жұмаділ А.Қ. XIX ҒАСЫРДАҒЫ ҚАЗАҚ ДАЛАСЫНДАҒЫ ГИБРИДТІК ҚҰҚЫҚТЫҚ ҮЛГІНІҢ ҚАЛЫПТАСУ ЗАҢДЫЛЫҚТАРЫ.....	256

ЭТНОЛОГИЯ/АНТРОПОЛОГИЯ

Асылбекова Н., Кистаубаева А., Доспанов О. КУНСТКАМЕРАДАҒЫ ҚАЗАҚ ЭТНОГРАФИЯЛЫҚ КОЛЛЕКЦИЯЛАРЫ: МУЗЕЙТАНУЛЫҚ ТАЛДАУ.....	270
Мұсабаев Қ., Сиздиқов Б., Малдыбек А. ОРТАҒАСЫРЛЫҚ СУРИ ҚАЛАСЫНЫҢ ЛОКАЛИЗАЦИЯСЫ: ЖАЗБА ЖӘНЕ АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ ДЕРЕКТЕР НЕГІЗІНДЕ.....	282

СОДЕРЖАНИЕ ИСТОРИОГРАФИЯ И ИСТОЧНИКОВЕДЕНИЕ

Абдимомынов Н.Т., Оспанова А.А., Жумашев А.М. «ОТ ИДЕОЛОГИЧЕСКИХ ДОГМ К ЭМПИРИЧЕСКОМУ СИНТЕЗУ: ЭВОЛЮЦИЯ СОВЕТСКОЙ ИСТОРИОГРАФИИ ПОЛИТЭКОНОМИИ ЗОЛОТОЙ ОРДЫ».....	7
Калфа М., Кожахан Ж., Бейсегулова А. ИСТОРИЯ ИЗУЧЕНИЯ КОЖЕВЕННОГО ремесла КАЗАХСКОГО НАРОДА.....	23
Темирханов Б., Муталиев М., Каракулак М. ОБРАЗ ХОДЖИ АХМЕДА ЯСАВИ В ГАЗЕТЕ «КАЗАХ».....	36

ИСТОРИЯ

Алдажуманов К.С., Сандыбаева Д.М., Абуов Н.А. КАЗАХСТАНЦЫ В ПЛЕНУ, ПАРТИЗАНСКОМ ДВИЖЕНИИ И ЕВРОПЕЙСКОМ СОПРОТИВЛЕНИИ.....	46
Барын Е., Сагаева Б. КУЛЬТУРА И ЯЗЫК КАК КОНСТРУКТИВНЫЕ ФАКТОРЫ ИСТОРИЧЕСКОГО ДИСКУРСА.....	62
Буланов Е.О., Тумабаев Т.С., Сафаров Р.И. БАСМАЧЕСКОЕ ДВИЖЕНИЕ В СРЕДНЕЙ АЗИИ: ИСТОРИЧЕСКИЕ ИСТОКИ И РЕГИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ.....	79
Жолдасулы Т., Маделханова М. СОЮЗ «КОШЧИ» И ЕГО ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В КЫЗЫЛОРДИНСКОМ РЕГИОНЕ: ИССЛЕДОВАНИЕ НА ОСНОВЕ АРХИВНЫХ МАТЕРИАЛОВ (1920–1929 гг.).....	95
Касимбекова М.А., Вежихи С.Ф.Х. СОЦИАЛЬНЫЕ ПРЕДПОСЫЛКИ ВОЗНИКНОВЕНИЯ И РАЗВИТИЯ СУФИЙСКИХ ОРДЕНОВ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	111
Кокебаева Г.К., Бисембайулы М. ВЫНУЖДЕННАЯ МИГРАЦИЯ И ЭТНИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА В ЗАПАДНОЙ БЕЛАРУСИ И ЗАПАДНОЙ УКРАИНЕ В 1940-х ГОДАХ.....	125
Куанбай О.Б., Апендиев Т.А., Ушкурбаева А.Е. ДЕМОГРАФИЧЕСКАЯ ДИНАМИКА ТАДЖИКИСТАНА: РОЖДАЕМОСТЬ, СМЕРТНОСТЬ, ТЕНДЕНЦИИ И ПРОГНОЗЫ (1990–2023 ГГ.).....	139
Маликова С.З., Ташагыл А., Исакаева А.М. АУЛЬНЫЕ БАИ: ПОЛИТИКА КОНФИСКАЦИИ И ВЫСЕЛЕНИЕ ПРОВЕДЕННАЯ В БУЛАЕВСКОМ РАЙОНЕ.....	155
Мукаметханулы Н., Курбанали Ж. ПОЛИТИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ ДИНАСТИИ ХАНЬ И ХУННУ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ЦИВИЛИЗАЦИЮ КОЧЕВНИКОВ.....	169
Мухатова О.Х., Сеффат Д. КАЗАХСКО – РУССКИЕ ДИПЛОМАТИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ КОНЦА XVII – НАЧАЛА XVIII ВВ.....	182
Мырзабекова Р., Жакупова Г., Рахмонкулова З. СИСТЕМА ПРИНУДИТЕЛЬНОГО ТРУДА НА ТЕРРИТОРИИ КАЗАХСКОЙ ССР НА ПРИМЕРЕ ЯПОНСКИХ ВОЕННОПЛЕННЫХ (1946–1956 гг.).....	195
Нурпенсова Э.Т., Байдалы Р.Ж., Абиля Е.А. ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ЕЛДЕСА ОМАРОВА В ГОДЫ ГРАЖДАНСКОГО ПРОТИВОСТОЯНИЯ (1917–1919 гг.).....	211
Сарсембаева Г.А., Жайлаубаева А.Н., Уалтаева А.С. СОЦИАЛЬНО-ДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ В ГОРОДАХ ВОСТОЧНОГО КАЗАХСТАНА В 90-е ГОДЫ XX ВЕКА (НА ПРИМЕРЕ УСТЬ-КАМЕНОГОРСКА И СЕМИПАЛАТИНСКА).....	225
Сисенбаева А.А., Калыбекова М.Ч., Абуов Н.А. ВОЕННОПЛЕННЫЕ-КАЗАХСТАНЦЫ В КОНЦЛАГЕРЯХ ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ: ВОЗМОЖНОСТИ РЕКОНСТРУКЦИИ СУДЕБ НА ОСНОВЕ АРХИВНЫХ КАРТОТЕК.....	241
Телеуова Э.Т., Жумадил А.К. ЗАКОНОМЕРНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ГИБРИДНОЙ ПРАВОВОЙ МОДЕЛИ В КАЗАХСКОЙ СТЕПИ В XIX ВЕКЕ.....	256

ЭТНОЛОГИЯ/АНТРОПОЛОГИЯ

Асылбекова Н., Кистаубаева А., Доспанов О. КАЗАХСКИЕ ЭТНОГРАФИЧЕСКИЕ КОЛЛЕКЦИИ КУНСТКАМЕРЫ: МУЗЕЕВЕДЧЕСКИЙ АНАЛИЗ.....	270
Мусабаев К., Сиздиков Б., Малдыбек А. ЛОКАЛИЗАЦИЯ СРЕДНЕВЕКОВОГО ГОРОДА СУРИ: НА ОСНОВЕ ПИСЬМЕННЫХ И АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ СВИДЕТЕЛЬСТВ.....	282

ASIAN JOURNAL “STEPPE PANORAMA”

2026. 13 (1)

Бас редактор:
Қабылдинов З.Е.

Компьютерде беттеген:
Копеева С.Ж.

Құрылтайшысы және баспагері:

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Редакция мен баспаның мекен-жайы:

050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй
ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Журнал сайты: <https://ajspiie.com>

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТЖЭИ басылған:

050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй